

Geneva: UNITED NATIONS, 2014. – 264 P. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.unctad.org/wir/. Цитовано за версією з сайту від 2.10.2014 р.

4. ЮНКТАД о положенні с трансграничними инвестициями в 2013 г. //БИКИ. – 2013. – 10 февраля. – С.1 – 16.
5. ЮНКТАД о росте прямых иностранных инвестиций в 2013 году//БИКИ. – 2013.–19 ноября. – С.1-4.
6. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) / Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. Цитовано за версією з сайту від 27.02.2015р.
7. Флейчук Т. Вплив зовнішніх запозичень на соціально-економічний розвиток посттрансформаційних країн / Т.Флейчук, Р.Андрусів // Економіка України. – 2013. – №1. – С.16-27.
8. Коваль Г.І. Прямі іноземні інвестиції в країнах з перехідною економікою / Г.І. Коваль, Т.Ю.Дударчук // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – 2013. – №7. – С.109–115.

УДК 338.22/2.242.4(477)+061.2.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ТРИСТОРОННЬОГО ПАРТНЕРСТВА ДЕРЖАВИ - БІЗНЕСУ - «ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ»

Слюсаренко В. С. к. е. н., доцент кафедри обліку і аудиту Ужгородського національного університету (Україна)

Слюсаренко В.С. Теоретичні основи розвитку інституту тристороннього партнерства держави - бізнесу – «третього сектору»

У статті висвітлено етапи розвитку тристороннього партнерства держави –бізнесу –«третього сектору». Проаналізовано понятійно-категоріальний апарат який застосовується у дослідженні даної теми. Розкрито суть тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору». Описано актуальність такого партнерства в період тотального реформування економіки та імплементації кращих світових стандартів в українську економіку. Автор висвітлив значимість тристороннього партнерства для розвитку ефективного суспільства на Україні, а також механізми взаємодії трьох секторів економіки за допомогою яких можливо досягти позитивного результату при побудові ефективного українського суспільства. Тристоронній діалог між державою – бізнесом - «третьим сектором» на паритетних засадах є запорукою ефективного реформування українського суспільства.

Ключові слова: тристороннє партнерство держави – бізнесу - «третього сектору»; «третьій сектор», соціальне партнерство, державне-приватне партнерство, ефективне суспільство

Слюсаренко В.Е. Теоретические основы развития института трехстороннего партнерства государства - бизнеса – «третьего сектора»

В статье освещены этапы развития трехстороннего партнерства государства – бизнеса - «третьего сектора». Проанализирован понятийно-категориальный аппарат, который применяется в исследовании данной темы. Раскрыта суть трехстороннего партнерства государства – бизнеса - «третьего сектора». Описано актуальность такого партнерства в период тотального реформирования экономики и имплементации лучших мировых стандартов в украинскую экономику. Автор показал значимость трехстороннего партнерства для развития эффективного общества на Украине, а также механизмы взаимодействия трех секторов экономики с помощью которых можно добиться положительного результата при построении эффективного украинского общества. Трехсторонний диалог между государством - бизнесом - «третьим сектором» на паритетных началах является залогом эффективного реформирования украинского общества.

Ключевые слова: трехстороннее партнерство государства, бизнеса, «третьего сектора», «Третий сектор», социальное партнерство, государственное - частное партнерство, эффективное общество.

Slyusarenko V. Theoretical basis of institute tripartite partnership between government business and the third sector

The article highlights the stages of development of tripartite partnership state-business -"third sector". The analysis framework of categories and concepts which is used in the research of the topic. Develop the core of the subject about tripartite partnership business - States -"third sector". Demonstrate the actuality of this partnership at a time of total economic reform and implementation of best international standards in the Ukrainian economy. Author highlighted the importance of tripartite partnership for effective public in Ukraine and interaction mechanisms Trejo sectors in which is possible to achieve a positive result in the construction of effective Ukrainian society. Tripartite dialogue between the government - business - "third sektorm" on an equal footing is the key to effective reform of the Ukrainian suspilsta.

Keywords: three-way partnership, business - States -"third sector", States - 'third sector'; "Third sector", social partnership of state-private partnership, tripartite partnership, efektyvnoe society.

Проблематика даного дослідження обумовлена тотальними змінами всіх інститутів українського суспільства та, відповідно, їх взаємодії для досягнення економічного розвитку та демократичних засад. У даному контексті сутність взаємодії змінюється від неорганізованого звичаю чи традиції до множини організованих відносин, таких як сім'я, громадські об'єднання, бізнес-структури та держава. Такий підхід зумовлює налагодження безперервного діалогу та партнерських відносин через створення нового інституту тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору» оскільки такий підхід забезпечить максимальний економічний ефект від реформ, таких необхідних для України. Оскільки в такому діалозі на паритетній основі може бути випрацювана стратегія розвитку, яка врахує інтереси і потреби кожного учасника діалогу та забезпечить реальне втілення в життя розробленої стратегії, вона задовольнить більшість партнерів діалогу. Але нова за своїм змістом та формами прояву система функціонування інституту тристороннього партнерства зумовлює необхідність визначити теоретичні засади функціонування такого інституту та точки дотику у відносинах у суспільстві та дасть можливість розробити компоненти сталого партнерства при виробленні та реалізації стратегії економічного розвитку.

Увага трипартизму, або як його ще називають, міжсекторне тристороннє партнерство, в Україні почала приділятися недавно, приблизно з 2010 року і відображена у працях В.І. Геєця, Є.М. Лібанової, Б.Д. Гаврилишина, Л.С. Вербовської, К.І. Козлова, Г.А. Трунової, А.А. Шуліка.

У даному дослідженні автор має на меті розглянути тристороннє партнерство як взаємодію трьох секторів економіки держави – бізнесу – «третього сектору», оскільки їх злагоджена взаємодія покликана забезпечити економічне зростання добробуту українців та демократизацію суспільства. Сектор економіки – це сукупність інституційних одиниць, що мають подібні економічні цілі, функції та поведінку. Таким чином, сектор являє собою сукупність інституційних одиниць, тобто господарюючих одиниць (господарюючих суб'єктів), які мають подібні цілі, функції та джерела фінансування, що обумовлюють їх схожу економічну поведінку.

Для визначення категорії «інститут тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору» насамперед необхідно дати трактування самого поняття інституту, щоб усунути неузгодженість розуміння цієї категорії в суміжних науках у межах реалізації інституціонального підходу та узгодити застосування категоріального апарату, результатом якого стане інтеграція дослідників у цій галузі. При визначенні категорії «інститут» треба відзначити, що він включає в себе категорію інституцій, які пов'язані між собою і їх роль в житті організованого суспільства досить висока. Тому сучасна теорія інновацій в галузі організації інституту тристороннього діалогу значною мірою формується під впливом інституціоналізму. В інституціональній сфері частіше фігурує поняття «інституту» як норма, організація інституції та закріплення звичаїв і порядків у законах і правових нормах, а інституція – встановлення традицій, порядків, заведених у

суспільстві як інституційна зміна та функціонування економіки. Тому інституція є джерелом інституціонування, тобто відображає ті механізми, завдяки яким культурні орієнтири трансформуються в соціальну практику та трактуються представниками інституціоналізму як соціально-психологічні феномени. З урахуванням цієї обставини, інститут в демократичному суспільстві – завжди інституція, але не завжди існуюча інституція є офіційним інститутом.

Тому маємо розуміти, що інститут тристороннього партнерства - це самоорганізовані в межах чинного законодавства, і не тільки, формування представників держави – бізнесу – «третього сектору», які об'єднуються задля вироблення тих концепцій, які в подальшому набудуть форму закону – нормативного документа, норми якого будуть дотримуватися всіма учасниками таких відносин. У науці існує поняття тристороннього діалогу, воно є тотожним партнерству, або його проявом тобто механізмом.

З огляду на вищевикладене впливає, що реалізація реформ потребує інноваційних підходів до регулювання ринкових механізмів та економічних процесів, до яких мають бути залучені всі сектори економіки. Передусім йдеться про забезпечення іманентного інноваційного характеру розвитку економіки, підвищення ефективності управління державою, спрямованих на підвищення доходів населення, наповнення сімейних, місцевих та державного бюджетів. Тому одним з механізмів ресурсного забезпечення реалізації загальнонаціональних цілей у соціальній та економічній сферах виступатиме запровадження партнерських відносин держави-бізнесу-«третього сектору» в процесі реалізації стратегії національних проектів.

Рис.1. Соціальне партнерство як механізм реалізації регулювання трудового права

Шлях до тристороннього партнерства формувалася еволюційно і на початковому етапі науковці сформували визначення соціального партнерства, яке базується в основному на політичних принципах побудови взаємовідносин між соціальними групами та їх політичними і громадськими організаціями. А соціальний діалог визначав паритетну конструктивну співпрацю між громадянським суспільством (як окремою сферою суспільних відносин, в якій реалізуються приватні інтереси громадян та їхніх груп, що існує паралельно з державою, однак прямо їй не підпорядкована) та державою (як виразником загальносуспільних інтересів). Такий діалог замикається в рамках традиційної форми ведення консультацій, переговорів та інших форм соціально-політичних контактів, що відбуваються між урядом, профспілками та об'єднаннями роботодавців.

Як видно з рисунку 1 в основу соціального партнерства лягають відносини, які мають колективний характер. В основі цих відносин лежить колективний інтерес сторін, пов'язаний з розробкою та реалізацією трудового права та контролем за його дотриманням.

Щодо розвитку трипартизму. Останнім часом з'явилося ще й поняття державно-приватне партнерство (ДПП). Особливістю якого є співпраця між державним і приватним партнерами. У більшості випадків ДПП передбачає залучення коштів приватного інвестора з частковою передачею йому права на операційне управління об'єктами інвестицій на обумовлений термін. Характер цієї взаємодії, методи та конкретні форми такої співпраці суттєво відрізняються залежно від національних особливостей ринкових відносин та правових систем.

Державно-приватне партнерство – складний як з організаційної, так і з фінансової та правової точки зору інститут. Він включає в себе багатосторонні домовленості, розподіл ризиків, аналіз комерційних перспектив індивідуальні схеми фінансування та юридичного втілення.

У переважній більшості реалізації проектів на умовах ДПП, однією із визначальних ознак є те, що зазначений механізм застосовується з метою реалізації масштабних, національних або міжнародних, суспільно значущих проектів. Таке партнерство спрямоване на взаємодію між державою та приватним бізнесом, передусім в інфраструктурних галузях, де історично склалися передумови, потреба та

можливості для такої співпраці під час реалізації масштабних соціально-економічних завдань.

Законом передбачено, що ДПП здійснюється на основі договору. В рамках державно-приватного партнерства можуть укладатися договори про концесію, спільну діяльність, розподіл продукції, інші договори. Істотні умови договорів, що укладаються в рамках здійснення ДПП, мають відповідати вимогам, встановленим законами України.

Крім того, до визначальних ознак ДПП прийнято відносити виключно конкурентний спосіб вибору приватного партнера. Більше того, успіх реалізації проекту у формі ДПП налягає від прозорості проведеного конкурсу, оскільки тільки такий спосіб забезпечує вибір найбільш економічно-вигідного проекту та надійного партнера.

Залишаючись доволі новим явищем, державно-приватне партнерство в Україні має всі шанси стати інституціональним інструментом оновлення спільного виробництва на підставі об'єднання активів держави з інвестиційними, управлінськими та іншими ресурсами приватного сектору. Технічно відстала та зношена інфраструктура (автомобільні та залізничні дороги, морські порти та аеропорти, системи централізованого тепло-, водопостачання та відведення) потребує значних фінансових вкладень та застосування новітніх технологій. Але держава в умовах фінансово-економічної кризи самостійно не здатна забезпечити цього. Відповідно, основною мотивацією держави для реалізації проектів на умовах державно-приватного партнерства є обмеження бюджетних ресурсів, а також відсутність достатнього досвіду держави у ефективному управлінні об'єктами громадської інфраструктури в ринкових умовах.

Термін «тристороннє партнерство» почали вживати, як згадувалось раніше, недавно, застосовуючи його переважно до моделей соціального партнерства, яке припускає трибачну співпрацю між працівниками, роботодавцями та державою на галузевому, місцевому, регіональному, загальнодержавному рівнях.

З вище викладеного, випливає, що соціальне партнерство та державно-приватне партнерство виконують обмежене коло функцій і мають на меті вирішення вузьких завдань. Сьогодні українського суспільства потребує комплексного вирішення питань при тотальній трансформації економіки. Від недавня інститут трипартизму, як було вже зазначено, мав суто соціальне забарвлення. Він забезпечував взаємодію між найманими працівниками та працедавцями за посередництва держави або професійних громадських об'єднань. Такий різновид соціальної співпраці має вираз політичного явища, яке є впливом недержавних об'єднань на прийняття державою рішень щодо соціальних стандартів та породжує конкуренцію між різними сторонами партнерства, які представляють інтереси певних груп. Представництво інтересів окремих груп на галузевому, місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівнях наслідками яких є галузеві угоди, вироблені у межах трипартистської взаємодії, має значення для всього суспільства та виконує роль стандартів, за якими воно має діяти впродовж зазначеного часу.

Існують напрацювання вчених, що стосуються трипартизму політичного – сутність та особливості процесу політизації трипартизму з боку політичних сил також є актуальними для сучасної української політичної науки та політичної практики. Зростання питомої ваги соціального популізму у вимогах та програмах окремих політичних сил спричиняє зростання тиску на дії та позицію сторін соціально-економічного триалогу.

Та з нарощуванням турбулентності подій пов'язаних з глобалізацією та імплементацією у світову економіку України потрібні тотальні трансформації. Потрібно навіть змінити статус країни. Вона дійсно повинна бути унітарною державою, потрібна велика децентралізація. Треба змінювати і судову систему, і економічну. Соціальну політику також треба міняти. Вимагають реформування і всі сектори економіки та їх взаємодія.

На тлі останніх подій та неспроможності влади провести реформи, заявлені в Коаліційній угоді. Тристороннє партнерство в розумінні партнерських відносин держави-бізнесу-«третього сектору» набуває все більшої актуальності та потребує залучення в повному обсязі громадськості та бізнес структур (у вигляді експертного середовища). Тому тристороннє партнерство з суто соціально-політичного переростає у партнерство держави-бізнесу-третього сектору на всіх рівнях державності та громадянського суспільства. Лише така співпраця через налагодження конструктивного діалогу може забезпечити ефективне реформування економіки, а відтак зробити Україну ефективною. Принципи, на яких має діяти тристороннє партнерство держави-бізнес-«третій сектор» з дотриманням конструктивного діалогу. Механізм такого діалогу прописано в нормативно-правових актах та має прояви у вигляді громадських рад як створенні при виконавчих органах, громадських слуханнях, громадській експертизі висновки та пропозиції яких мають виключно дорадчу функцію для виконавчих органів. Такі нормативно-правові акти покликані визначити порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики.

Нормативно-правовий акт виданий Кабінетом Міністрів України затвердив план дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014 – 2015 роках (розпорядження від 26 листопада 2014 р. № 1176) та став результатом співпраці держави-бізнесу-«третього сектору». План дій передбачає реалізацію заходів за п'ятьма напрямками:

- сприяння діяльності інститутів громадянського суспільства, їх участі у формуванні та реалізації державної політики;
- забезпечення доступу до публічної інформації;
- запобігання і протидія корупції;
- підвищення якості надання адміністративних та соціальних послуг;
- впровадження технологій електронного урядування та розвитку електронної демократії.

Проект документа був розроблений робочою групою, утвореною Секретаріатом Кабінету Міністрів із залученням представників провідних інститутів громадянського суспільства (50 % складу робочої групи).

Проект плану пройшов громадське обговорення в Інтернеті та під час публічних заходів у м. Дніпропетровську, Києві, Львові, Херсоні.

Найбільшу підтримку громадських експертів отримали заходи:

- впровадження пілотних ініціатив, пов'язаних з наданням інформації про бюджет у відкритій та доступній формі («Відкритий бюджет») – підтримали понад 95% учасників обговорення;
- розроблення проекту закону щодо участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення та створення єдиного веб-порталу декларацій про доходи, майно і витрати державних службовців – підтримали 92% учасників обговорення;
- розроблення порядку оприлюднення відкритих урядових даних в Інтернеті та пропозицій щодо внесення змін до постанов Уряду щодо удосконалення процедури проведення консультацій з громадськістю, створення та діяльності громадських рад при органах виконавчої влади, сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади – підтримали 90 % учасників обговорення.

Заходи, визначені планом дій, реалізовуватимуться у партнерстві з органами виконавчої влади (держави), інститутами громадянського суспільства («третій сектор»), міжнародними організаціями та залученням бізнес структур (бізнесу).

Крім того, відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів обласним, Київській міській держадміністраціям доручено затвердити плани дій з реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в областях, м. Києві, залучивши до їх підготовки представників інститутів громадянського суспільства.

Як бачимо, у такому діалозі партнерстві на сьогодні і держава розуміє, що узгоджені її дії, будуть мати прояв у законодавчих актах які мають виконуватися всіма учасниками партнерства. У свою чергу бізнес як партнер розуміє, що надавши пропозиції, які були враховані при прийнятті нормативних актів державою, мають виконувати, а «третій сектор» розуміє, що на нього покладено обов'язок контролю за дотриманням домовленостей, оскільки контроль дає розуміння як відбувається виконання і чи не потрібно ще щось доопрацювати, аби досягти розвитку економіки, зростання добробуту всього населення. Тобто, створюється ситуація коли є багаті але немає бідних;

торжествує соціальна справедливість; дотримується симбіоз з біосферою.

У цьому сенсі забезпечення конструктивного діалогу між всіма інституціями держави дасть максимальну домовленість, де зросте взаємна довіра та відповідальність між усіма учасниками ринкових відносин, без якої не можливі тотальні трансформації економіки.

Тому потрібно переходити на нову парадигму - де б всі учасники відносин отримували вигоду від участі в них. Для реалізації такої парадигми потрібні два елементи. Перший - універсальна декларація обов'язків учасників відносин що спрямованні на створення ефективного суспільства. Оскільки вплив держави на процеси регулювання економікою має зменшуватись. Другий відносини держави-бізнесу-«третього сектору» мають переходити в площину співпраці оскільки сьогодні потребує стосунків побудованих не лише на конкуренції.

Виведення такої парадигми та підґрунтя її реалізації, має під собою реальні докази, ними є події що відбувались на Майдані, коли без жодних вказівок люди самоорганізувалися у об'єднання які надавали різноманітні послуги: медичні, релігійні, психологічні, освітні. В зазначених стосунках не було конкуренції. Об'єднання були створені не за наказом уряду, а через почуття обов'язку перед своїми співгромадянами та країною.

Ще одним доказом відповідальної самоорганізації в основі якої відсутня конкуренція – добровольці які вирішили піти в АТО, та добровольці-волонтери що ризикують своїм життям допомагають воїнам в АТО без жодних вказівок.

Отже наші люди вже почали діяти згідно з новою парадигмою, за якою повинна жити Україна. Але задля досягнення максимального ефекту від партнерських відносин держави-бізнесу-«третього сектору», спрямованих на реформування економіки та досягнення ефективного українського суспільства в якому зазначена парадигма буде превалювати потрібні передумови. Перше — коли з заробленої в Україні праці тому хто її заробив залишається 80-90%. Друге — внутрішня мотивація. Це коли людям (народу) дають волю на вирішення питань на всіх рівнях, не те що вони роблять, а як вони це мають робити, тобто — у прийнятний до їх розуміння спосіб. Така мотивація надасть людям відчуття власті і власності над заробленою працею, що в свою чергу породжує максимальну відповідальність за те і в який спосіб буде відбуватися з людиною та передбачуваність можливих наслідків самими дієвими особами.

Рис.2. Інститут тристороннього партнерства як механізм створення ефективного суспільства

Тому партнерські відносини держави-бізнесу-«третього сектору» мають розробити і затвердити такі нормативно правові акти які б врегулювали прозорі відносини що стосуються: права власності; судової системи; податкової системи та адміністрування податків; діяльності господарюючих суб'єктів монополістів та природних монополістів зокрема; бережливого використання надр; наповнення бюджетів всіх рівнів (сімейних, місцевих та державного). Результатом має стати ефективне суспільство в якому норми записані в нормативно правових актах будуть виконуватись всіма учасниками держави. Оскільки вони будуть узгоджені між всіма учасниками партнерських відносин і державою і бізнес-структурами і громадянським суспільством.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Гаврилишин Б. Д. До ефективних суспільств: Дорогокази в майбутнє: доп. Римському Клубові / Б. Гаврилишин; упоряд. В. Рубцов.— Вид. 3-тє, допов.— К.: Унів. вид-во Пульсарі, 2013.— 248 с.
2. Шуліка А. А.. Трипартизм як інститут політичної системи сучасної України: дис.. канд.наук з політичн./Шуліка А.А.// – Дніпропетровськ, 2010. – 186 с.
3. Сало І.С., Даниляк О.О., Джига Т.В. Феномен неокорпоративізму: європейські реалії та тенденції інституціонування в Україні / І.С.Сало, О.О.Даниляк, Т.В.Джига / . – К.: НСД, 2010. – 48 с.
4. Лестер М. Соломон, Гельмут К. Анхайер. Появляющийся сектор. Новые данные // О взаимодействии третьего сектора с государственными органами в сфере социальной политики. – М.: Наука, 1999 – 2000. – С. 90 – 5. Нижник Н., Дубенко С., Пашко Л. Соціальне партнерство як виклик сьогодення // Політичний менеджмент. – 2005. – № 2. С. 50 – 51.
5. Паніна Н. Демократизація в Україні та Помаранчева революція у дзеркалі громадської думки // Дзеркало тижня. – 2006. № 19. – 20 травня.

УДК 334.722.24

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КООРДИНАТ

Солоненко Ю.В., аспірант кафедри економіки підприємства Донецького національного університету (м. Вінниця):

Солоненко Ю.В. Особливості формування сімейного бізнесу України у системі європейських координат

У статті визначено місце сімейного бізнесу в економічній діяльності суб'єктів господарювання. Розглянуто європейську, американську, азіатську моделі, їх типологію та структуру. Проаналізовано особливості управління та розглянуто підходи до характеристик сімейної компанії. Сформульовані ключові відмінності між сімейним та несімейним бізнесом. Основними критеріями сімейного бізнесу є власність та менеджмент. Виокремлено переваги та недоліки ведення сімейного бізнесу. Закцентовано увагу на його місії у формуванні європейських цінностей та навчанні підприємництва наступних поколінь. Проілюстровано вагомий внесок сімейних компаній у розвиток світової економіки. Розглянуто роль та вплив сімейного підприємництва на соціально-економічний розвиток країн. Висвітлено діяльність організації Європейський Сімейний Бізнес. Визначено необхідність створення нормативно-правової бази та застосування зарубіжного досвіду для ефективного функціонування сімейного бізнесу в Україні.

Ключові слова: сімейний бізнес, сімейна компанія, організація Європейський Сімейний Бізнес, український сімейний бізнес.

Солоненко Ю.В. Особенности формирования семейного бизнеса Украины в системе европейских координат

В статье определено место семейного бизнеса в экономической деятельности субъектов хозяйствования. Рассмотрены европейская, американская, азиатская модели, их типология и структура. Проанализированы особенности управления и определены подходы к характеристикам семейной компании. Сформулированы ключевые различия между семейным и несемейным бизнесом. Основными критериями семейного бизнеса является собственность и менеджмент. Выделены преимущества и недостатки ведения семейного бизнеса. Акцентируется внимание на его миссии в формировании европейских ценностей и обучении предпринимательству следующих поколений. Проиллюстрировано весомый вклад семейных компаний в развитие мировой экономики. Рассмотрены роль и влияние семейного предпринимательства на социально-экономическое развитие стран. Отражена деятельность организации Европейский Семейный Бизнес. Определена необходимость создания нормативно-правовой базы и применения зарубежного опыта для эффективного функционирования семейного бизнеса в Украине.

Ключевые слова: семейный бизнес, семейная компания, организация Европейский Семейный Бизнес, украинский семейный бизнес.

Solonenko I. Especially the formation of family business in Ukraine European system of coordinates

In the article the place of the family business in the economic activities of undertakings. Considered European, American, Asian models, their typology and structure. The features and management Approaches to the characteristics of the family. Formulated key differences between family and non-family businesses. The main criteria for the family business is the ownership and management. Author determined the advantages and disadvantages of family business. Zakscentovano attention to its mission in the formation of European values and entrepreneurship training future generations. Illustrated significant contribution to family companies in the global economy. The role and impact of family businesses in socio-economic development. S activity of European Family Business. The necessity of creating the legal framework and the use of foreign experience for the effective functioning of the family business in Ukraine.

Keywords: family business, family owned company, organization of European Family Business, Ukrainian family business.

Довгострокова соціально-економічна перспектива України тісно пов'язана з інтегруванням у світову економіку. Механізми побудови моделі національного господарювання повинні адаптуватись до закономірностей розвитку міжнародної економічної системи.

Розподілення ролей між членами родини та людьми, зайнятими у сімейному бізнесі:

- 1 – члени сім'ї не залучені в бізнес, які не володіють правами на сімейні активи (не володіють акціями сімейного підприємства), («аутсайдири»);
- 2 – інвестори, які не приймають участі в управлінні та діяльності сімейного бізнесу, і не є родичами;
- 3 – співробітники, які не мають частки в бізнесі і не є членами сім'ї;
- 4 – сімейні акціонери (співвласники бізнесу), які не є співробітниками сімейного підприємства та не беруть участь в управлінні;
- 5 – члени сім'ї, які зайняті у сімейному бізнесі і керують ним, але не є його співвласниками;
- 6 – співробітники - не члени сім'ї, які мають частку в сімейному бізнесі;
- 7 – члени сім'ї, які є співвласниками сімейного бізнесу і залучені в управління [7].

Сучасна геополітична ситуація вимагає пошуку ефективних форм та методів ведення бізнесу, так як економіка країни знаходиться на межі дефолту, держава проявила себе неефективним власником та менеджером, рішення приймаються довго, процвітає кланово-олігархічна корупція. Не надання кредитів ззовні обвалить весь державний сектор та банківську сферу. Українська економіка повинна ставати по-справжньому ринковою, функціонуючи за її законами. Одним із перспективних напрямів розвитку національних господарств є сімейний бізнес. На сьогодні він становить більше 70% усіх світових підприємств та відіграє одну з основних ролей у формуванні ВВП [2, с. 11]. Так, Організація Об'єднаних Націй (ООН) проголосила 2014 рік – Міжнародним роком сімейних фермерських господарств, що, безумовно, актуально і для українських аграріїв.

Під сімейним бізнесом розуміють комерційну діяльність, яку здійснюють члени однієї сім'ї та їх близькі родичі. Більше половини